

LA RESTAURACIÓ DELS BORBONS (1875-1931)

Antonio Cánovas del Castillo promou que tornin els borbons (Fill d'Isabel II, Alfons XII). Els dirigents polítics acabaran amb la inestabilitat del país.

Cánovas vol promocionar a Alfons XII a la gent per a que el poble sigui qui el reclami. Però mentre ell intenta fer-ho, al 1874, el general Martínez Campos fa un cop d'estat a Sagunt i proclama a Alfons XII rei. (Cánovas volia proclamar rei a Alfons XII de forma pacífica i democràtica.)

Al 1875 comença la monarquia d'Alfons XII, i qui li organitza la política va ser Cánovas del Castillo. (Tot i el cop d'estat, Alfons XII es presenta com un monarca constitucional¹ liberal).

S'organitza un sistema general basat en dos partits (bipartidisme o torn dinàstic) que estaran controlats per gent poderosa, però tindran poca militància. No són partits ideològicament diferents, l'únic que un és conservador (partido liberal-conservador de Cánovas) i l'altre més progressista (partido liberal-fusionista de Sagasta). Tot i que els realment conservadors són els carlins (que estan en guerra fins al 1876) i els realment progressistes són els republicans.

Cánovas, per evitar pronunciaments i revolucions socials va concebre un sistema bipartidista, però només per fer veure que amb l'alternança dels partits les coses canviaran.

Els resultats de les eleccions es planifiquen, ja que s'han d'alternar. Als pobles és el cacic (pagès ric que influencia sobre el poble) qui falsifica els vots, i a les ciutats ho són els alcaldes i els governadors civils.

Donaran suport a Cánovas els aristocràtics, els terratinents (propietaris de la terra, els industrials, a catalans i bascos, els catòlics no integristes (no carlins)...

Donaran suport a Sagasta els professionals de les rames de la indústria, els comerciants, banquers, militars, funcionaris...

CONSTITUCIÓ DE 1876

Constitució moderada (és més avançada que la de 1845 però menys avançada que la de 1869)

- Sobirania compartida (el rei podia intervenir al govern i participar-hi).
- La política estava formada pel rei, les corts i el govern.
- El rei té dret de veto (si no li agrada una cosa la pot "treure").
- El rei dirigeix el poder executiu (el rei dirigeix el govern), és el cap de l'exèrcit i participa en el poder legislatiu.
- El rei pot promulgar lleis, convocar o dissoldre les corts (tot i que el país no pot estar més de 3 mesos sense les corts), nomenar i destituir ministres...
- Parlament bicameral (congrés i senat). (el congrés és on hi ha els representants dels partits polítics).
- Reconeix el dret de llibertat, d'expressió, reunió i associació.

¹ Constitucional: Ha de fer el que diu la constitució

- Llibertat de culte, però manté els vincles amb l'Església catòlica.
- Sufragi censatari (només una petita part de la població (5%)).

Fins al 1878 i a partir del 1890 s'amplia al sufragi universal masculí (tots els homes de + de 25)

CONTEXT POLÍTIC I SOCIAL DE LA RESTAURACIÓ

A Espanya a finals del s. XIX comencen a haver-hi moviments obrers (el govern els prohibeix, no els toleren).

En aquest moment es margina el republicanisme. L'any 1876 el carlisme va davallant quan perden la 3a guerra i des d'aquest moment es queda amb un simple partit molt conservador.

Al 1879 es funda el PSOE per Pablo Iglesias. En aquests moments el socialisme espanyol vol arribar al poder a través d'eleccions.

Però els obrers d'Espanya de finals del XIX no segueixen el socialisme sinó que tenen una ideologia anarquista (en contra de la política (apolítics)).

Anarquisme: s'organitza a través dels sindicats (acció directa (terrorisme))

Anarcocol·lectivistes: (defensen una lluita sindical, són pacífics i estan en contra dels atemptats)

Anarcocomunistes: (defensen l'acció directa, són radicals i estan a favor dels atemptats).

Objectius de la classe obrera:

- Reclamen la jornada laboral de 8 h.
- Augment salarial.

Sagasta permetrà certes vagues obreres. Durant el seu govern es fa una petita reforma. En aquest context, el papa de Roma també fa un escrit on defensa les classes obreres. Malgrat aquestes reformes, els obrers es continuen radicalitzant.

Al 1893 atemptat al general Martínez Campos (els anarquistes)

Atemptat al liceu contra la burgesia catalana al 1893

Al 1897 assassinat a Cánovas del Castillo.

S'hi comencen a desenvolupar els moviments regionalistes (tímides manifestacions al principi) als anys setanta el catalanisme té un objectiu cultural (recuperar la llengua, les tradicions...).

A Espanya al 1880 es parla de fer un nou codi civil, a nivell espanyol hi ha dues tendències: una que defensa els furs² i la segona que defensa les lleis unitàries (lleis iguals a tota Espanya).

Fan un congrés catalanista a Barcelona i acorden que al codi civil es contemplin els furs. Al 1889, quan s'aprova el codi civil, no es contemplen els furs i és centralista. La intervenció de la reina presenta una clàusula per acontentar a tots.

² Furs: antigues lleis diferents de la resta de l'estat (País Basc, Catalunya, Navarra...), que els liberals volen abolir.

Alfons XII mor al 1885. La seva dona, Maria Cristina, fa de regent al seu fill, Alfons XIII perquè ell encara és petit.

*

CATALANISME 1833 - 1901

Al 1882 Valentí Almirall (molt catalanista i d'esquerres) funda el centre català. Tot i que intenta que hi hagi totes les ideologies (tant la dreta com l'esquerra). És creat per a reivindicar la llengua, la divisió comarcal, el dret civil comarcal i també el proteccionisme econòmic.

En aquests moments el centre català no vol entrar en política i els primers estatus prohibeixen entrar en temes polítics, per tant, queda al marge. Ho fan per evitar conflictes, persecucions. Però a posteriori sí que hi entrarà. Quan ho farà serà d'esquerres. Des del centre català iniciaran un moviment reivindicatiu per incidir en la política estatal (participar en les decisions de Madrid). Això és la primera vegada que surt de Catalunya i aconseguirà presentar aquestes reivindicacions a Madrid.

Al 1884 s'elabora el famós memorial de greuges (en memòria a les faltes que han fet a Catalunya. En aquest recull de queixes es demana a Madrid que reconsiderin els tractes cap a Catalunya. Aquest document és dirigit al rei Alfons XII). Les dirigeixen al rei perquè a la constitució del 1876 diu que es permet trobar-se amb el rei i exposar-les, però Cánovas (actual president) no s'ho pren bé i protesta.

Tot i que aquest manual de greuges ha estat fet pel centre català, està escrit en castellà. (per a que el rei ho entengui)

Les principals queixes:

1. Denúncia l'opressió que ha suportat Catalunya durant els darrers segles per part de Castella.
2. Demana que la llengua, la cultura i les lleis tradicionals de Catalunya es respectin (reivindicació cultural).
3. Demana mesures proteccionistes per la indústria i el comerç català (evitar els productes de l'estranger).
4. Demanen que revisin les relacions entre les regions (País Basc, Catalunya, València, Navarra) i l'estat (Madrid) i es faci una política sensible amb les diferents realitats territorials.

El document no té transcendència política (no canviarà res) perquè el rei mor i a més, el que es demana al memorial és intangible (demanen un canvi d'actitud).

Al 1887 finalment es separen ideologies i és allí quan fracassa.

Al 1887 es forma la lliga de Catalunya amb un caràcter conservador. Alguns dels polítics que hi intervenen són: Narcís Verdager, Lluís Domènech i Montaner, Josep Puig i Cadafalch, Enric Prat de la Riba, Àngel Guimerà.

Al 1891 aquest centre català serà substituït per la unió catalanista. És una entitat que pretén agrupar les diferents tendències catalanistes. És una mena de federació que manté uns plantejaments molt similars al centre català però amb un tarannà polític més obert. Aquesta unió cada any celebra una assemblea de la qual sortien uns acords. L'assemblea més important va ser a Manresa al 1882, allà s'hi elabora el programa del catalanisme. La seva direcció és més conservadora que la del centre català.

BASES DE MANRESA

1. Les lleis a Catalunya les han de fer les corts catalanes. Cal recuperar el poder legislatiu.
2. Cal recuperar el poder judicial.
3. Els poders legislatiu i judicial no es poden fer des de Madrid.
4. El poder executiu s'ha de crear i aquest s'haurà de fer amb una generalitat.

Madrid considera que retornar a les institucions medievals no serà bo i aposta per aturar el catalanisme, ja que se l'assenyala d'utòpic i perillós, però el catalanisme creu que Madrid és un obstacle.

*

Al 1885 mor el rei Alfons XII (fill d'Isabel II). El fill d'Alfons XII és massa petit per a governar llavors, l'esposa (Alfons XII) i mare (Alfons XIII) que es diu Maria Cristina, serà la regent.

Al 1898 hi ha una crisi internacional de la qual Espanya en surt malmesa perquè el seu teixit industrial econòmic no s'ha modernitzat, la societat és poc oberta als canvis, és a dir, conservadora. A finals del s.XIX Espanya està estancada i la modernització social és molt lenta.

La indústria es concentra a Madrid, Barcelona, País Basc. Allí sorgeix la burgesia rica.

DESASTRE DE 1898

Any en què Espanya perd les 4 darreres colònies (Cuba, Puerto Rico i les Filipines). A partir del 1895 el moviment independentista, a Cuba, es revoluciona, comença la guerra i s'independentitzen. Els cubans reben el suport dels Estats Units. Espanya no pot mantenir la colònia i la perden.

La causa detonant del conflicte és l'explosió d'un vaixell americà a l'Havana (capital de Cuba), els estats units acusen Espanya de l'explosió i li declaren la guerra. En aquests moments Espanya no tenia rei, tenia la regent (Maria Cristina) i estava en crisi. Espanya és derrotada i humiliada perquè és obligada a renunciar a les poques possessions que li queden.

Espanya durant el s.XIX viu un gran endarreriment econòmic i la indústria és gairebé inexistent a l'estat. A Catalunya hi ha indústria tèxtil i al País Basc indústria metal·lúrgica. Algunes regions d'Espanya intenten industrialitzar-se, però no hi ha èxit. En l'àmbit agrícola, segueixen com a l'antic règim.

La indústria i les iniciatives tècniques de Catalunya i del País Basc tenen les arrels al s.XVIII. La indústria del s.XIX està marcada per la inestabilitat del país (guerra del francès a principis de segle, tots els pronunciaments, la revolució del 68, les guerres carlines...)

CONTEXT DE FINALS DEL XIX

La indústria ha d'estar a prop de Barcelona perquè les matèries arriben al seu port. Així és com apareixen les primeres colònies. A la colònia industrial hi haurà la indústria i el poble (amb escoles, bars, esglésies...) i els obrers no caldrà que es moguin (ni ells ni la família). D'aquesta manera l'amo de la colònia s'assegura que la qualitat sigui més alta.

Als anys 60 són de crisi i el 70 i 80 d'expansió i a Catalunya permet que aparegui la burgesia rica.

Al País Basc aquest fenomen apareix més tard amb la siderúrgica. Aquest permet que apareguin els burgesos rics. La zona d'Astúries destaca per la producció mineral de ferro i plom.

És el moment de la colonització europea i, per tant, molt del desenvolupament es deu a la inversió i explotació estrangera.

Referent al comerç s'exporten productes agraris i matèries primeres i s'importa cotó i productes manufacturats.

El dèficit de la balança comercial s'equilibra amb el comerç de les colònies i la inversió estrangera.

CARACTERÍSTIQUES DE LA POBLACIÓ ESPANYOLA A PRINCIPIS DEL S.XX

- Caiguda de la taxa de natalitat
- disminució de la taxa de mortalitat.
- Esperança de vida de 30 anys (al 1930 era de 50 anys).
- Continuen les migracions exteriors (marxen gallecs, asturians i canaris cap a Hispanoamèrica).
- Augment de les migracions interiors (la gent marxa de les zones rurals i va a les urbanes) per a treballar a les colònies industrials.
- La població urbana al 1900 és del 32% i al 1930 del 42%.

Ocupació de la població (hi ha molt atur):	1900	1930
Sector primari (agricultura i ramaderia):	65%	45%
Sector secundari (indústria):	17%	26%
Sector terciari (sector de serveis (botiguers...)):	17%	28%

Espanya no té quasi classe mitjana, té molta classe baixa analfabeta i la classe altra és molt tradicional i temerosa dels conflictes socials i obrers.

La indústria catalana demana lleis proteccionistes respecte a la competència estrangera.

Al 1897 mor Cánovas d'un atemptat i al 1903 mor Sagasta.

Al 1902 puja al tron Alfons XIII als 13 anys. Ell considera que ha de participar en política i segons els polítics de l'època creuen que hi participa massa.

Podem dir que el rei Alfons XIII, al partit que surt guanyador de les eleccions tria el primer ministre.

El panorama polític de principis del XX continua controlat pel bipartidisme.

